

безпекових значень рівня боргу та посиленню ризику неплатоспроможності держави: якщо на кінець 2014 р. відношення державного та гарантованого державою боргу до номінального ВВП становило 70,3%, у 2015 р. – 79,38%, то за підсумками 2016 р. цей показник збільшився до 80,99%.

Проте, за підсумками 2017 року, значення даного показника становило 72%, а у 2018 році – знизилось до 61%, що є свідченням підвищення рівня боргової безпеки України.

Література:

1. Мелих О. Дефіцит державного бюджету як індикатор боргової безпеки України. *Ефективна економіка*. 2016. №4. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4909>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: minfin.com.ua. (дата звернення: 29.03.2019 р.).

Шадюк Андрій Миколайович

ст. гр. Ф-41, ТНЕУ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Горин В. П.

ДИСКУСІЙНИЙ ХАРАКТЕР ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Характерною тенденцією розвитку сучасного суспільства є підвищення ролі молоді в управлінні економікою, політичними, соціальними реформами тощо. Сучасна молодь продукує креативні ідеї та винаходи, створює стартапи, впроваджує інновації в господарській діяльності, через що розглядається науковим середовищем як важливий продуктивний чинник розвитку економіки. Підвищення ролі молодих людей у просуванні реформ та стимулюванні новацій у розвитку економічної системи привертає до розвитку молодого покоління увагу з боку держави, бізнес-структур та громадськості. Одним із важливих чинників проведення молодіжної політики є формування якісного фінансового забезпечення, що дасть можливість реалізувати намічені заходи.

Не зважаючи на те, що питання фінансового забезпечення достатньо широко розглянуті в сучасній науковій літературі, фінансовому забезпеченню власне молодіжної політики увага практично не приділена. Розкриття сутності цього поняття вимагає попередньо з'ясувати зміст вихідних понять «фінансове забезпечення» та «молодіжна політика». Щодо першого поняття, то воно трактується у науковому середовищі з різних позицій:

– як складова фінансового механізму. Наприклад, Я. Буздуган визначає фінансове забезпечення як метод фінансового механізму, за допомогою якого формують та використовують фонди грошових коштів, який характеризує зміст впливу фінансів на різні аспекти суспільних правовідносин [1];

– як різновид економічних відносин. Зокрема, М. Галабурда характеризує фінансове забезпечення як економічні відносини між державою та суб'єктами господарювання щодо мобілізації фінансових ресурсів домогосподарств, фірм, держави та зовнішніх запозичень при реалізації соціальних та економічних цілей розвитку суспільства [2]. Подібний підхід підтримує у своїх наукових працях І. Осмірко [8, с. 48] та інші вчені;

– як систему джерел та форм фінансування. На думку І. Зятковського, фінансове забезпечення як система джерел та форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства, реалізується у трьох формах: самофінансування, кредитування та бюджетні асигнування [5, с. 44]. Однак, зводити одну із форм фінансового забезпечення до бюджетних асигнувань, на наш погляд, некоректно, адже залучення коштів можливе не тільки з бюджету. Більш прийнятною є позиція В. Опаріна, який визначає як форми фінансового забезпечення самофінансування, кредитування і зовнішнє фінансування [7, с. 17-18]. Окремі науковці деталізують зовнішнє фінансування, зараховуючи до форм фінансового забезпечення бюджетне фінансування, оренду, інвестування тощо [11, с. 94]. На наш погляд, така деталізація є зайвою, оскільки ставить питання про вичерпність поданого переліку форм зовнішнього фінансування, які можуть видозмінюватись в процесі розвитку економіки.

Дискусійний характер має також трактування молодіжної політики. Під нею розуміють систему цілей і намірів, цілеспрямовану інтеграційну діяльність держави, механізм побудови взаємовідносин держави та молоді та ін. Зокрема, І. Ільїнський визначає молодіжну політику з двох боків: як систему ідей, теоретичних положень про роль і місце молоді в суспільстві; як практичну діяльність держави, громадських організацій та інших соціальних інститутів щодо реалізації цих ідей, положень та директив для забезпечення розвитку молоді [6, с. 59-61, 109-111]. Примітно, до управлінський підхід, відповідно до якого молодіжна політика характеризується як певна діяльність держави чи інших суб'єктів домінує в сучасних наукових дослідженнях з цієї тематики. Втім, дискусії точаться щодо визначення головного призначення молодіжної політики. На думку В. Головенько, ним є соціалізація молоді, включення її до активного життя через вплив суспільних інститутів [3, с. 34]. Т. Донченко визначає цілі молодіжної політики більш широко та вважає її призначенням створення умов та соціальних гарантій для соціального становлення й

розвитку молоді, її самореалізації в особистих та суспільних інтересах [4, с. 143]. Положення Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» зазначають, що гарантії для молоді повинні мати не тільки соціальний характер, але й стосуватись політичної, правової та інших сфер суспільного життя. Це дасть можливість забезпечити усебічний розвиток та реалізацію потенціалу молоді [9].

Узагальнюючи розглянуті наукові підходи, пропонуємо характеризувати фінансове забезпечення молодіжної політики як систему джерел, форм та напрямів фінансування діяльності держави та інших економічних агентів, спрямованої на створення умов для комфортної життєдіяльності молоді, її повноцінного залучення до суспільного життя та реалізації свого потенціалу в особистих і загальнодержавних інтересах. З метою реалізації головних завдань молодіжної політики на практиці отримують своє використання цілий спектр фінансових інструментів та важелів, таких як бюджетне фінансування; гранти, кредити та субсидії для молоді; податкові пільги; добровільні майнові внески бізнес-структур та приватних осіб; виділення коштів в рамках соціальної відповідальності бізнесу та ін. У зв'язку із наростанням міжнародної інтеграції в теперішній час зростає роль таких джерел фінансування молодіжної політики, як спеціальні програми міжнародних організацій та фондів, зокрема Ради Європи, Європейського Союзу, агентств міжнародного розвитку окремих країн [10].

Диверсифікація джерел фінансового забезпечення молодіжної політики в сучасний період супроводжується також змінами у значенні окремих форм її фінансування. У багатьох країнах з ринковою економікою спостерігається посилення ролі кредитування як форми фінансування молодіжних програм. У Швеції, Великобританії та інших країнах основу фінансового забезпечення вищої освіти складає пільгове освітнє кредитування, тоді як масштаби надання грантів та прямого бюджетного фінансування навчальних закладів знижуються. Поряд з цим, завдяки встановленню більш жорстких умов надання грантів та кредитів підвищується рівень власної відповідальності реципієнтів допомоги на здобуття освіти, що вказує на посилення ролі самофінансування у вирішенні проблем молоді.

Кредитування залишається однією із провідних форм фінансування такого напрямку молодіжної політики, як забезпечення молоді житлом. У нашій країні надання молодим сім'ям кредитів на придбання чи будівництво житла є, за даними соціологічних опитувань, одним із найбільш пріоритетних напрямів фінансової підтримки молоді з боку держави. Програми пільгових житлових кредитів функціонують у багатьох розвинутих країнах, вони передбачають як довгостроковий характер позик та знижені ставки процента, так і додаткові послаблення умов для сімей з дітьми та інших категорій молоді. Паралельно до

житлового кредитування можуть функціонувати програми доступного житла, які спрямовані на ширші верстви населення і передбачають побудову житла за бюджетні кошти для його подальшого здавання в оренду на пільгових умовах. Okремо реалізують також програми соціального житла для малозабезпечених та соціально вразливих категорій громадян.

Отже, фінансове забезпечення молодіжної політики являє собою складну систему джерел, форм і напрямів фінансування заходів, які реалізують держава та інші економічні агенти для створення сприятливих умов для життєдіяльності молоді, її включення до активного суспільного життя, повноцінної реалізації потенціалу. Фінансове забезпечення молодіжної політики перебуває у постійній трансформації, що супроводжується диверсифікацією джерел фінансування програм та заходів, зміною форм та напрямів використання коштів відповідно до пріоритетів суспільного розвитку.

Література:

1. Буздуган Я. Поняття, принципи, форми фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні. *Віче*. 2008. №9–10. С. 26–28. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/960/>.
2. Галабурда М. К. Фінансове забезпечення економічної політики в Україні: дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.01.01. К., 2003. 278 с.
3. Головенько В. А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів. *Український соціум*. 2006. №2. С. 20–34.
4. Донченко Т. О. Формування державної молодіжної політики в Україні: історико-правовий аспект. *Державне управління. Політологія*. Т. 125. Вип. 112. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2009/125-112-12.pdf>.
5. Зятковський І. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств: [монографія]. Тернопіль: Економічна думка, 2000. 215 с.
6. Ильинский И. М. Молодежь и молодежная политика. Философия. История. Теория. М.: Голос, 2001. 694 с.
7. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. К.: КНЕУ, 2002. 240 с.
8. Осьмірко І. В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принципи функціонування. *Бізнес Інформ*. 2012. №7. С. 47–49.
9. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація від 15/12.1992 р. №2859-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>
10. Станіславчук Н. Державна підтримка соціально-економічного становища молоді як однієї з категорій економічно активного населення. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 121–125.
11. Теорія фінансів: підручник / [Юхименко П. І. та ін.]; за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.